

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 6 K — f. | Negyedévre — 1 K 50 f.
Félévre — 3 . — . | Egyes szám ára 10 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 2 dollár.

Felelős szerkesztő:

VARJAS ENDRE.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** címére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.

Fályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona.
Nyiltér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Parádé vagy életszükség?

Háborukat járt katonák állítják, hogy a harcza induló, még inkább a harc tüzeiben forgó csapatok lelkelete különös változáson megy keresztül. Munkabírásuk hihetetlenül fokozódik, félénkségüket bátor önértzet, gyávaságukat halált megvető elszántság váltja fel és lelkesedésük szinte vad fanatizmusba megy át. — Tapasztalati tény, hogy a katolikusok seregszemléje, a nagygyűlés hasonló benyomást gyakorol a lelkekre. A nagy tömegekben rejlő imponáló erő, az ezrek szívében élő, szeméből kisugárzó rokon gondolkozásnak látása, az a megnyugtató érzés, hogy meggyőződésünkben, vágyainkban és céljainkban nem állunk egyedül, hanem tizezrek általánosan velünk egy zászló alatt: mindez főleg hat, fejleszti az összetartozandóság érzetét, erősíti a meggyőződést, bátorságot és tettekkészséget önt a csüggedőkbe és a jóra restekbe. Ezért nem felesleges fényűzés, hanem igen *hasznos* dolog a katolikus nagygyűlés.

De ezzel még keveset mondtunk.

Az évenkénti katolikus nagygyűlés egyenesen életszükséglet a katolicizmus társadalmi érvényesülése számára. A hétköznapi élet apró-cseprő bajai, szűkebb környezetünk befolyása s természetünk, különösen a magyar természet közismert kényelemszeretete olyan hipnotikus erővel nehezdednek reánk, hogy érdeklődésünk megcsappan, figyelmünk elterelődik egyházunk nagy érdekeiről; szemünk nem látja anyánknek, katolikus hitünknek ezernyi sajtó sebet, amit ádáz ellenségei ejtenek rajta, fülünk nem hallja részvétért, segítségért kiáltó szavát. Mi alusszuk a hasis-szívók álmát s követjük a strucz példáját; ellenségeink pedig ezalatt a nyakunkra nőnek és minden értékünk-ből kiforgatnak. Ilyen körülmények közt lehet-e valami szükségesebb és életbevágóbb, mint a hatalmas ébresztő szózat, amely felvilágosítson helyzetünkről, reámutasson veszedelmeinkre, irányt szabjon és lendületet adjon tevékenységünknek? Már pedig ezt ezélozza és ezt nyújtja a katolikus nagygyűlés.

Halljuk meg ezt az ébresztő szózatot mindannyian, szunnyadozók

és késedelmezők! És fogadjuk is meg, gondoskodjunk annak minél maradandóbb hatásáról. Egy év hosszú idő, amely alatt sok elhatározás félbemarad, sok czél elhomályosul, sok energia ellankad. Nekünk nincs autonómia, amely ébren tarthatná katolikusaink érdeklődését s tette válthatná jóra készségüket. De vannak egyesületeink; vegyék ezek gondjukba a nagygyűlésen meggyújtott fáklyát, ápolják tüzet és terjesszék fényét. De legfőbb teendőnk és legszigorubb kötelességünk legyen, hogy gondosan megválogassuk és hűséges támogatással melengessük azt a barátunkat, aki naponkint felkeres bennünket, tájékoztat és irányít, gondolkodik és itél velünk, sőt sokszor helyettünk. A *sajtót* értjük. Ha a nagygyűlésen elhangzott eszmék mindennapos szószólója az az ujság, akkor azok az eszmék vérünkbe válnak és testet öltönek. De ha folyton más eszméket suttog a fülünkbe, idegen térre tereli figyelmünket a mi kedvenc ujságunk: akkor megint a hasis-álomba merülünk vissza, siketek és vakok leszünk a mi ügyünkkel, a katoli-

Dosztojevszkij.

II. irodalmi tanulmány.

II.

A társadalom nagy nyomorúságainak legbehatóbb, mert legmélyebben érző, költője világosan tudja, mekkora része van az emberiség megkínzásában az ember szenvedélyeinek. Nem is késik tollára venni a szenvedélyek minden fajtáját. Igazi emberismerő léte jó tudja, hogy nemesak az örökös, egyetlen szenvedély győtri az ember lelkét, melybe az utóbbi idők regényirodalma már majd bele ful. Szerelmi szenvedély is van a világon; de jó volna, ha csak ez az egy démon szívná szívünk véréit. Hajh! sokkal többen vannak, a kiket Dosztojevszkij ismer s ismeret meg velünk, le a legfinomabb hajszálgyökeréig. Sorra vonulnak fel:

- A játékdüh;
- A becsvágy;
- A pénzsóvár fukarság;
- A féltékenység;
- A boszuállás.

Ennyi romboló szellem ellenében azután megismertet egy rendkívüli, titokteljes szenvedéllyel is. A léhák szavajárása szerint úgy

neveznek e szenvedélyt: rajongó fanatizmus; Dosztojevszkij irásának ereje és életének példája megtanít rá, hogy ez ellenállhatatlan, e misztikus indulat, melynek hevében az élethez való ösztönszerű ragaszkodás úgy megolvad, mint ércz a kohóban, e szinte emberfölötti szenvedélynek neve és lényege: „Szenvedést venni magára”.

Oh?! nem ismeritek és el sem ismeritek e szenvedélyt? Nem, mert szívetek vak, lelketek süket.

Nézzétek a vértanúk történetét; kérdeztétek a vad, emberkínzó, talán emberevő népek közé induló hittérítőt. A mélyebb lélektani kutatás előtt fel fog derülni, hogy eselekedetüknek csak egyik rugója az igaz hit megvallása s terjesztése; a másik nem kisebb feszerővel hajtó, ez a félig öntudatlan vágyakozás:

Szenvedést venni magára.

Van e szokatlan, szinte hallatlannak látszó szenvedélyben valami misztikus, merném mondani isteni vonás. Attól az Istentől nyeri ihletését, aki emberré lett, hogy szenvedést vállaljon magára.

Igaz, hogy erre mifelénk kivételesen ritka lélek szárnyal fel ez altruisztikus szenvedély magaslatáig. De úgy látszik, ahol hidegebb az éghajlat, ott melegebb az érzés. Az orosz nem lobban fel oly nagy lánggal, mint a spanyol, de ami benne egyszer tüzet fogott, az ki nem alszik többé még a sirnak fagyában sem. Minden orosz keresztelésekor egy cziprusfából vagy rézből való keresztet kap, amelyet nyakába akasztanak s melytől

többé meg nem válik sohasem. Se élve, se halva; mert a koporsóba is magával viszi. S a legsötétebb megrovás, a legkeményebb szemrehányás, mellyel az oroszot illetni lehet, ez a szó: „Talán nincs kereszted?”

Ez a kivétel nélkül való, általános, őszinte, mély vallásosság Dosztojevszkij minden alakjának feltűnő jellemvonása. A nyugati irodalmak műbirálójának legalább nagyon feltűnt; sokat vitáztak föllette s a legerőltettebb módon magyarázták. Okát keresték annak, hogy miért mondja a költő a rablőgyilkost, az utcai lányt, a züllött korhelyt is vallásos hívőnek. A magyarázat pedig abban áll, hogy semmi oka nincs ezt tenni s nem is azért teszi, mintha valami irodalmi, művészeti, erkölcsi vagy filozófiai oka volna reá. Egyszerűen azért teszi, mert naturalista, vagy ha úgy tetszik, verista író létére úgy írja meg alakjait, amint őket látja. S bizonyos, hogy igen jól és igen mélyen látja őket a veséig ható nézésével. Azonkívül ő maga is orosz ember és vallásos hívő lévén, alig is jut eszébe, hogy más nemzetbeli, más érzésű olvasói különösnnek, sőt hamisnak találhatnák őszinte hűséggel írott jellemképeit. Az ő szempontjából nincsen abban semmi különös. Nem hallották-e mindnyájan e szegény nyomorultak, e megtörték és elbukottak az engesztelés nagy ígét: van a bűnből is megváltás, halálból van feltámadás. Megkapó, megható gondolat, hogy az elhibázott élet mind e teherviselői, mind hiszik, hitük erejénél fogva tudják, hogy kinos fájdalomokra rég megadva a gyógyító balsam. A gyilkos

A vadászat mindenféle kellékei

fegyver, revolverek, ezélpisztolyok és madár-fegyverek. Teljes vivó és párba-j felszerelések, pisztolyok és kardok kölesön Kösztörüléseket azonnal intézek. Menyasszonyi és alkalmi ajándéktárgyak, alpacca ezüst, angol üveg, finom bőrárúkból, ép úgy gyermek játékokból állan-dóan nagy raktárt tartok. Gummikerekű gyermekkocsik. Uti bőröndök, berendezett táskák, manieürök, uti kosarak. Pénz és szivartárczák, zseb-kés, olló, borotva, borotválkozó készülékek a legjobb angol és solingeni gyártmányok. Új töltésű villanylámpa 2 korona.

Telefon szám 296. | **RAGÁLYI KÁLMÁNNAL SZATMÁR, Deák-tér 8.** | Telefon szám 296.

kus egyház magasztos érdekeivel szemben s a jövő katolikus nagy-gyűlés ott kezdheti megint a köl-tőtetést, ahol a mostani elhagyta. Vigyázzunk azért, pártoljuk, segít-sük, terjesszük a katolikus sajtót, hogy el ne aludjunk, hanem lás-sunk és végre cselekedjünk.

Visszhang

az „Élni akarunk — élni fogunk“ czikkre.

Annak, akit ütnek, joga van jajgatni, annak, akit támadnak, joga van védekezni. Ezen utóbbi ezimen óhajtok pár szót mon-dani az „Élni akarunk — élni fogunk“ cikk irójának.

Nem láttam még, nem is hallottam még olyan halálos betegről, ki ne akart volna élni, de azt tudom, hogy maga az akarás egy halálos beteg sem adott vissza az élet-nek. Olvastam eseteket, melyekben a letár-giában fekvő halálos beteg valamely hir-telenül, váratlanul jövő eset felrázta letárgi-ájából s a magához térés után esodával ha-táros javulás, feléledés, élés következett. Ilyen kurákat csak esodadoktorok képesek produ-kálni, de azért olykor tényleg előfordulnak javulások. A titkár ur azt mondja, hogy „élni akarunk — élni fogunk“ s én elhiszem neki, hogy egy ilyen esodás gyógyulással fog bennünket szembeállítani. Előre kijelen-tem, hogy az életerőre kapó betegnek s or-vosának én leszek a legelső legőszintébb szerenese-kívánója.

Ezek után hadd szóljak egy pár szót polemia nélkül véd-lemre.

Szándékaimat, tetteimet sokszor félre-magyarították már, de ennyire félre még nem értette szándékomat talán még senki, mint a titkár ur. Én azt óhajtottam elérni, hogy egy

a fiatalokból, kik közé őt is oda értetem, összealakuló társaság vegye fel az öregek félben maradt munkáját s azon lelkesedéssel, azon buzgalommal, mellyel 20 év előtt azok alkotni indultak, folytassa az alkotó munkát. Azt gondoltam, hogy elsősorban az a két vagy három egyén, kik ma az irodalmi kört alkotják, fordul felém elismeréssel azért, hogy utat mutattam nekik a lehetetlen hely-zetből való kiszabadulásra s ime elismerés helyett megrovási kaland lett az osztály-részem.

A titkár ur nagy lelkesedéssel kitanit engem azon nagy czélokról, melyeket az iro-dalmi kör maga elé tűzött alakulásakor, aztán megvádol ezen szavakkal: „És most jön a Pázmány sajtónak igazgatója. Ezt az egyház-megyei irodalmi kört halálra kívánja. Miért? Mert nem fizet a sajtónak?“ s végül kerin-gőre hív fel, hogy én toborozzak tagokat annak a körnek, melynek ő a titkára.

Kedves titkár ur! Én az irodalmi kör czéljait, szabályait igen jól ismerem, részem volt alapszabályainak megalkotásában; a Heti Szemle szükségességét halálos ágyamon is vallani fogom, ezért is fogtam pártját akkor is, midőn csaknem mindenki ellene volt. Főlöszleg munka volt tehát engem ezek fontosságára olyan nagy hévvel kitanítani. Nekem ugyan ninesen kezemnél az Irodalmi kör alapszabálya, de azért képes vagyok be-lőle egyetmást értelem szerint emlékezetből, idézni. Ime: A körnek havonként üléseket kell tartania, évi munkásságáról jelentésben kell beszámolnia, közgyűlést kell tartania, szerkesztő bizottságot kell a Heti Szemle mellé állítania. Sok-sok minden szép és jó van abban az alapszabályban, melyet az Irodalmi Kör tíz év óta nem tartott meg. Tagjainak száma leapadt kettőre vagy leg-jobb esetben háromra s ön, kedves titkár ur, mégis önérzettel mondja a körrel, hogy ezt a munkát végzi is becsülettel s mondja ezt

a kebelbeli papság fülehallatára, holott a kebelbeli papság körében sokszor hallhatta azt a véleményt, hogy az Irodalmi Kör 10 év óta nem csinál semmit.

Én egy szóval sem mohtam, hozzá tehetem, még csak nem is gondoltam, hogy az irodalmi kört azért kell megszüntetni, mert nem tud a sajtónak fizetni. Ezeket mondtam: „Ez az Irodalmi kör ma valójában nem létezik“, „Ma még van egy titkára és egy alelnöke, ki többször lemondott, de nem az illetékes fórum, a közgyűlés előtt.“ Álli-tottam továbbá, hogy közgyűlést nem lehet összehívni, mert ninesenek tagok s hogy 10 év óta egyetlen érdemleges gyűlést sem tar-tott. Ezen állításaim egyikét sem czáfolja meg a titkár ur, hanem arra utal, hogy nemesak a Heti Szemlével járó sok kiadás-ról kell a körnek törődnie, hanem „hogy szellemi tartalmáról hétről hétre a szerkesz-tőség áldozatos, buzgó közreműködésével ugyan, de végérvényben a Körnek magának kell gondoskodnia.“ Ugyan ugyan, édes tit-kár ur, hogyan állithat már ilyet? — Ön azt igen jól tudja, mások is tudják, hogy a „Körrel“ önön kívül ma senki sem törődik, s azt csak nem akarja velünk elhitetni, hogy egy kört, melynek szabályai értelmében ő tisztviselővel s több választmányi taggal kell bírnia, egymaga alkothat s egymaga joggal beszélhet a „Körrel“. Köztudomásu dolog, hogy ma, újabb belépések nélkül azt a há-rom tagot sem tudná megnevezni, anennyi a latin „tres faciunt collegium“ kifejezés szerint társaság alkotásához szükséges. Ho-gyan gondoskodhatik hát a Heti Szemle szellemi tartalmáról s költségeiről a kör? Az irodalmi kör megszüntetését azért láttam s látom helyén valónak, mert nem hittem s nem hiszem hogy a régít új életre lehetne támasztani. Ha mégis sikerül, örülni fogok a feltámadásán. Különbön czikkeimet felké-résre irtam; a felkérést nem a sajtó igazga-

és az áldozat, a rab s a börtönőr, az elbu-kott s a csábító mind megfürdött abban a fényben, mely a Kreml szent tornyairól szertesugárzik az orosz puszták legködösebb határáig; mind ott őrizi a szív legbenső kam-rájában a megnyugtató, fölemelő, rendíthetetlen Hit esodatévd nagy ígét: Én érettem is meghalt a Krisztus.

Nem volt annyi értelmetlen okoskodás martaléka, pedig éppen oly jellegzetes vonása Dosztojevskij embereinek, erős nemzeti létük. Akit ő egyszer a tollára vesz, az tősgyökeres orosz akar a muzsik rongyos zubbonyában, akár a csinovnik feszes kabátjában, akár a törzstiszt díszgyenruhájában. Szerenésés nép, amely ily egyöntetű tud lenni, amely nagy-szabasu erényeiben s alacsony hibáiban v. l. tig hűséges marad önmagához. Önfeláldozó hűség és áruló orgyilkosság, önmegtágadó lemondás és préda pazarlás, sanyargató böjt-tartás és mértékletlen iszákosság, embertelen rabkinzás és odaadó betegápolás s még száz ennyi esodálatos ellenmondás mind egyesül az oro-z jellemben s ami a legesodálatosabb, nemesak a faj a maga nagy egészében, de az egyes, vagy, ahogy a tudós urak mondják, az egyed is, képes együtt és egyszerre ma-gába foglalni az egymással szemeszóktében ellentétes sajátságok egyvelegét.

Ha azután az ilyen sajátságos, bonyo-lódott szövésű népjellem úgy megtalálja a maga mesteri ismerőjét, megíróját, mint meg-találta Dosztojevskijben, akkor lesz világos, hogy az ugynevezett világirodalom nem

egyéb, mint a nemzeti irodalmak részdarab-jaiból egybeforrott egész. Igaz, az volna csak a világirodalmi nagyság, a valóban grandió-zus költő, aki az embert úgy tudná megírni mint embert, egy más csillagzat magaslátá-ból szemlélve. Akinél nem volna érezhető, hőse magyar, német, olasz, francia vagy muszka-e? S aki azért még sem holmi elvont, képzeletalkatot, de élő, eselekvő, tusakodó embert mutatna; típust az egyénben; egyéni-séget a típusban.

Van, hiszen van, ilyen óriás is az iro-dalmi lángszellemek világpiacján. Van. De e napig még csak egyetlenegy. Az egyetlen Shakespeare. Párja ninesen. Örüljünk, ha mégis hozzá hasonlót találunk. Dosztojevskij nem bir oly általános emberi képet nyuj-tani. Sőt, aki műveit figyelmesen tanulmá-nyozza, arra is rájön, hogy egyáltalában képtelen más jellemet adni, mint a saját nemzetelét. Az ő német leánykája, svéd utazója, svájci vendéglőse, párisi divathölgye min csak álezázott — és pedig rosszul ál-ezázott — oroszok. Szemhatára a cyrill betűk világának határáig terjed. Ha földkörüli utra akar is indulni, akkor is a kronstadti kikötőben bont vitorlát s az cehotski öbölben vet horgonyt.

Hanem hát már ez akkora darabja az emberlaktá földtekének, hogy aki ezt annyi lelkiismeretes odaadással, annyi fájdalmas szeretettel dolgozta fel, az maga is elmul-hatlan alkatrésze lett e föld, e nép, e társa-dalom képeinek, úgy, amint az az emberiség köztudatában megrögzik. Szent-Pétervár urait

és koldusait, Moszkva vezeklőit, Szibéria számüzötteit sok hosszú időkgig, vagy talán örökké, úgy fogja látni, ismerni, képzelni a világ, amint őket Dosztojevskij ismerni ta-nítja. S hiába volt ő maga is hazájában szegény, üldözött, számüzött, azért végered-ményben mégis kedvező képzet marad meg lelkünkben az ő nemzete iránt. Oly nép az, mely óriási vétkeit nagyszerű erényekkel expialja; mely ha nagyot vétett, erősen kész vezekelni; s mely, ha egyszer szellemében is oda művelődik, ahova erkölcsileg már felju-tott, hivatva lesz új lelket vinni más, eler-nyedt társadalmak korhadó szervezetébe. Azt az új lelket, mely ott lebeg Dosztojevskij regényei fölött. Az ő könnyek el itatott, vérrel öntözött írásai hogyan váltanak ki mégis olyan engesztelő, vigasztaló érzést?

Ez a művészetnek varázslatos titka.

Rómában láttam a híres képet — Rafael utolsó remekét — melynek előterében megrémült, szánakozó emberek, levert roko-nok, jajongó szülők csoportja veszi körül a kinos görösökben vonagló fiút, míg a ma-gasban a megnyitott égnek fényessége ragyog. Földi nyomoruság; mennyei boldogság.

Ép ily világosan mutatja fel a végletes nagy ellentétet Dosztojevskij tolla. S ő is, ő is bírja a bűvés szó hatalmát, mely a megnyugvásnak, a megváltásnak, boldogság-nak fölfelé sóvárgó vágyát: bizalommal teljes reménységre váltja. Legyen — amint lesz is, — minden könyve: üdv az olvasónak! Dizi.

Kávét

legjobbat és legolcsóbban beszerezhetünk

Benkő Sándor

kávékereskedőnél Szatmár, Kazinczi-utca 16. „MOKKA“ keverék özégem különlegessége. 1 kg. 4-40 korona. Villany erővel pörkölte.

VALÓDI ANGOL ÉS FRANCZIA

uri divat különlegességek, fehéreneműek méret szerint. Teveször vadász kabátok, ujjas és ujnélküli mellények, hosszú és rövid harisnyák, lábszárvédők, térd, csukló, hát, váll, mell és hasmelegítő. Szőrme és szövött sapkák. Bélelt bőr és kötöttkecnyük. Valódi Jäger és gypju alsóruhák. Kocsitakarók, plédek. Színházi selyem schálak. Arany, ezüst, selyem kézi himzésű és antilopbőr estélyi, utcai női kiegészítők különlegességek. * Színházi látcsövek.

Ragályinál Szatmár, Deáktér 8. szám, Gillyén-ház. Telefon 296.

tóhoz intézte a szerkesztő ur; ezt a Heti Szemle szellemi részét intéző kör titkáranak illetet volna tudnia.

A keringőre való felhívásra csak annyit jegyzek meg, hogy sohasem fogok olyasmibe, minek a sikerében magam nem bizom. Különbösen is az én energiám csak korlátozott számú munkát bír meg; az ön fiatalos s igen sok munkatérre eredménnyel kiterjedő energiája annál inkább felülelheti munkakörébe a feltámasztás munkáját, mivel ön a sikerben bizva indulhat a munkába, hiszen háta mögött áll a Kör, mely élni akar s kívánjuk, hogy éljen is. Béke velünk.

Ratkovszki Pál.

Mi és űk. Megvan tehát, illetőleg meglesz a debreczeni egyetem. Sőt protestáns jellegű lesz. Ezt a protestáns jellegét pedig nem csupán a debreczeni ezüvisék alcuzatáról fogja nyerni, hanem — Zichy Jánostól, azaz a kormánytól. Lesz protestáns teológiai fakultása a létesítendő debreczeni egyetemnek, az évmegnyitó, évzáró és egyéb hivatalos istentiszteletek a református templomban lesznek. A hittudományi karra s a tanári kinevezésekre jelentékeny befolyást biztosított a miszter a tiszántuli református egyházkerület számára, ami magyarul annyit jelent, hogy ezen egyházkerülettől függő tanszékekre soha más, mint meggyőződéses (majdnem „vastagnyaku“-t irtunk) kálomista tanár kinevezeteni nem fog. Mert protestáns testvéreink, dicséretükre legyen mondva, értenek az ő jogaik érvényesítéséhez, sőt kiterjesztéséhez. S ez a nagy különbség ő közöttük és miközöttük. Ők, lám szereztek egyetemet, míg mi elvesztettük a miénket. Ők felekezeti czélokra évről-évre nagyobb pénzübeli segítséget csikarnak ki az államtól; a mi egyházi javaink jó részét már is nem katolikus czélok és intézmények élvezik, a meglevők után pedig a szekularizáció nyujtogatja enyves ujjait. A mi középiskoláink, jogakademiáink egyre-másra jutnak az állam kezére; náluk a meglevők szaporodnak. Mi mindenütt csak védekezünk és hátrálunk; ők folyton támadnak, folyton jajgatnak és előrenyomulnak. Mindezt nem irigységből, vagy szemrehányásképen mondjuk. Csak a mi elhetetlenségünket és bűnös könnyelműségünket akarjuk ezzel illusztrálni. Azt azonban a történetek után elvárjuk protestáns testvéreinktől, hogy katolikus alapjaink megvédésére, autonomiánk megvalósítására, iskoláink biztosítására és egy katolikus egyetemnek államköltségen leendő felállítására irányuló törekvéseinket nem „klerikális előrenyomulás“-nak fogják bélyegezni, hanem szíves-lelékkel támogatni. Ezt kívánja a méltányosság és az igazság.

Aki szép és olcsó ajándékot óhajt vásárolni, az menjen el a színházzal szemben levő óra és ékszer üzletbe, mert ott találja a legdusabb választékokat valódi arany és ezüst ékszerekben, ugyszintén valódi ezüst és chinai ezüst dísz tárgyak, mindennemű zseb- és fali órákban. Tisztelettel özv. KEPES DÁVIDNÉ Szatmár, a színházzal szemben.

A zsidóság történetéből.

Irtá: Id. EGAN LAJOS.

XVI.

A szóáradatok sötét porfellege nemrégiben szinte elfeketítette a láthatárt, mert egy utcai krajezáros, zsidószelemben csinált lapot megrendszabályoztak, a mely lejtőjén napról-napra mélyebbre sülyedvén, a tisztesség törvényeinek megkerülésével belevonszolt pocsolóba, a sérthetetlen koronától a koldusig, minden, neki nem tetsző erkölcsi, politikai, nemzeti és családi dolgot, öröme telvén, ha beszennyezhetett valakit, azt remélvén, hogy a nálánál jobbat, büzös festékkjével moskolva magához egyenlővé lefokozza és így kéjeleghet rossz természetének eredményes munkájában.

Hogy a tisztességes gondolkozásu emberek től régen óhajtott nyhe megtorlás miatt miért keletkezett a nagy zaj és a hangos jaj, megértjük, ha a zsidóágnak, a sajtó iránt nyíltan kifejezett véleményét és több irányú ténykedését figyelembe vesszük és bele tekintünk történetüknek a sajtóra irányult vonatkozásába.

A mai sajtó bizonyos része, a zsidóérdeket szolgáló, zsidóizléssel folytatott üzleti vállalat és mint ilyen, minden más ideáloktól távol áll. Ettől jót nem várhatunk ezen a téren.

Teljesen igaz a miniszterelnök férfiasan nyílt mondása: „van tisztességes sajtó, a mely méltó a leghathatósabb védelemre és legmelegebb becsülésre — és van olyan sajtó, mely nem a társadalom javát szolgálja, hanem az emberek alacsonyabb indulatai és szenvedelméire hat, ezekkel él vissza,“ — De ehez mi még hozzá tesszük, hogy e zsidómodor szerint átváltozott, alacsony sajtó, súlyosabb korlátozásokat és rendszabályokat hív ki maga ellen. A zsidósajtóra vonatkozó eme állításunkat fölösleges bizonyítani; elég ha rámutatunk arra a nagy lármára, a láрма okára, csinálóra, modorára, hogy megtudjuk, milyen ügyért hevültek némelyek.

A nagyközönség tisztességes részének kinyílt a szeme, józanul tudja megítélni a nagy esetet, melyet elősegített az ujságíró zsidóság temperamentumos kitorése, a mely a rég megérdemelt rendszabályozás ellen oly nagyhangon tiltakozott.

A hangos, mindent eláruló tiltakozásnak, — hála az égnek, — már nem volt sem ereje, sem méltósága, sőt elég mulatságos volt. Talán ez az utóbbi érzés, a neveltségessé válás, nagyobb hasznára volt a köznek, mert talán ezen felsülés után, addig is, míg a szükségessé vált törvényrevízió segít a bajon, az erkölcsi érzés hiányában szenvedők még sem fognak elvadultságukban féktelenül nyilvános szemérmelenséget üzni, az ország becsületét kipellengérezve, a köztisztesség, a magán és családi élet bebiztosításával ocsmány üzletet folytatni. A kijózanodott olvasó közönség pedig félreléki az ocsmányságot.

Még a zsidóérdek ézelpontján is tüllöttek már a tisztelt-ujságkiadók, akik csak áldozatokat kerestek, nem törődve azzal: mennyi nyomoruságot szenvedést, fájdalmat és utálatot okoztak féktelen kapzsiságukkal. A zsidók történetét kutatva, nem ezt óhaj-

totta elérni a híres Montefiore Mózes, a zsidó közérdekek nagy támogatója, midőn történelmileg nevezetessé vált következő kijelentését megtette az 1840 iki krakói nemzetközi zsidógyülekezeten: „Ameddig a zsidóság nem lesz az egész világsajtónak ura, hogy a népeket azzal ámitssa és elszédítse, addig a mi uralmunk csak agyrem marad!“

A nagy Montefiore ezzel rést nyitott a sok visszaélésnek. Ezt a rést nekünk itthon mielőbb be kell tömni, mert a tények igazolják, hogy Montefiore újmutatásától kezdve, a zsidóság a sajtó monopolizálás után sóvárog és ezéjlat majdnem elérte, mert sok ujságot hatalmába kerített. De úgy mint sok más dolog, az ő kezében ez is elromlott, mert az ő sajtója is sokszor jobban szolgálja a magán spekulációt, mint a zsidóság összérdekét. A zsidóság összlármája egy tulzásba esett lapjuk megrendszabályozása miatt elárulta őket és ez a temperamentumos láрма az ő közérdeküknek nem volt hasznára, mert az őket tudatlanul követő közönség most belátja önnön hibáját, hogy az ilyen korlátlanul vakmerő sajtó tobzódását érdemesnek tartotta olvasni, krajezársjaival támogatni és ezután szégyenkezve félre áll a lelkiismeretlenek félrevezetésétől, a szándékosan, pokoli számításal kieszelt hazudozások, ferdítések és ámitások nyomtatott ördögétől, mely fokozatos fejlődése mellett eleinte nehezen volt felismerhető és kerülendő.

Ki kell mondani az igazat, a nagy zörzés, a temperamentumos láрма nem sajtó, hanem egyenesen zsidókérdésnek lett felismerve éppen a furesa láрма következtében.

Eleinte, a sajtó-monopolizálás kezdetén, csak egy sunyimódon bántak az olvasóval, midőn a zsidó érdekek és érdemek előtérbe lettek állítva; az ő érdekeiket nem szolgáló, vagy éppen a nekik ártalmas dolgokat pedig agyonhallgatták. Hamis képek születtek így az olvasó tömeg agyában.

A nevezetes emberek mind a zsidóság sorából emelkedtek ki, de a sok csalásról, bukásról, hamisításról, uzsoráról, leánykereskedésről és egyéb hiénáskodásról keveset tudott meg a közönség és akkor a magyarosított nevekkél félrevezették.

A reklám, az ujság főállásának fontos tényezője lett. Nagydobot verni, lármásan, feltűnően hirdetni, elsősorban a zsidóság szokott, de ő hirdetései vel ha csak lehet, első sorban olyan ujságot támogat, mely a zsidó érdekek szolgálatába szegődött. A nem zsidók által szerkesztett és nem külön zsidóérdeknek szolgáló lapok is eme reklámjövdelem kedvéért csinán bántak velök.

Külön kitaláltak és föntartanak könnyomaos lapokat a vidéki lapok számára, a melyek vezérezikkel, tárczával, csupa zsidóérdekeket szolgáló teljes töltelékkel ellátják a vidéki szerkesztőt, aki csak néhány helyi eseményt ezekhez hozzátoldva kényelmesen szerkeszt és boesájt közre olyan lapot, mely ismét csak a zsidóérdeknek áll szolgálatában.

Ezek a lapok a szabadelviséget fitogtatják, a szabadosság elérésén működve, aláássák lassanként, óvatos ütemben haladva a hazafiság, a vallásézés szent fogalmát és átterelik az olvasó közönségüket a nemzetköziség és vallástalanság sivár mezejére; ott újra zsidóvezetők kezeügyében, az ő érdekü-

Pártoljuk a hazai ipart!

Minden magyar ember szent kötelessége a hazai ipar pártolása.

KEPES SÁNDOR

Első Magyar Andesit Sirkőgyárában SZINÉRVÁRALJÁN csakis hazai termékeket dolgoznak fel.

A legkifogástalanabb kivitelben készíti a legkülönbözőbb alaku pyramisokat, obeliszkeket, keresztteket, emléktáblákat, sírfedeleket, mezei keresztteket, kápolnákat, mauzoleumokat stb.

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPTEREM A CSISZOLÁS RÉSZÉRE.

Fiók-üzlet: Szatmár, Attila-u. 4.

ket szolgálva, a rossz uton vezetők jövedelmi forrását nehéz munkájukkal szaporítják.

Ha a szabadelvűség hidegen hagyott egyes népréteget, a szabadgondolkodás eszméjét vették közbe, a vallás tételeit mint elaggott formákat ostromolták, erre is találtak hóbortos, vagy kiforratlan elméket.

A szellemi, vallási szabadságot fennen hirdeti ez a sajtó, de a zsidóalmudhoz, annak igazán túlélt furcsaságaihoz senki se merjen nyulni, mert aki ezt teszi a Talmud szakaszai szerint, halál fia lesz! (Jalk. chad. f. 121.2).

A Talmud tanainak fordítását, bármilyen származásuak legyenek, zsidóék helytelennek hirdetik. Hát hirdessék ki maguk a helyes fordítást, addig el kell hinni, hogy a Talmud szerint a zsidó minden más vallásfelekezetűt tisztátalan állatnak tart, tehát aszerint bántathat is vele, de hogy ezt könnyebben tehesse, a szellemi szabadságról álmodozókat sajtófestékekkel csalja politikai igájába, vallási és erkölcsi alapját igyekszik ingadozóvá tenni, sérényen dolgozik azon, hogy megingassa a haza és államhatalom iránti bizalmat, mint sutba vetendő, elavult, értéktelen dolgot, mely csak a megkövesült „reakciónak“ muzeumba illő, mosolyt érdemlő történelmi furcsa maradványa.

Azon igyekszik ez a sajtó, hogy minden tekintélyt lejárjon, hogy annak helyét ő foglalhassa el.

Aki menekülni akar ettől a káros befolyástól, tolja félre az olyan „Nap“ és „Szamos“ fajtájú hírlapot, — mert a mint a H. Sz. mult számából látom, a halottak napi galád ezikk felvilágosíthat a „Szamos“ irányáról is — melynek megrendszabályozását a tisztességesen gondolkozó közönség hatásosabban megteheti az ő megvetésével, mint bármilyen polgármester; ezzel kijelenti a közvélemény, hogy az ilyen hírlapok nem a magyar nép véleményének hirdetői.

Hogy mennyi bajt okoznak szándékosan a zsidólapok a nemzetközi viszonyokban, midőn egyik népet a másik ellen ingerelik azzal, hogy a közvéleményt elmérgesítik, ezt csak a vak nem látja. Csak egy Bismarck-féle, tisztaelméjű, vasakaratu államférfi tudta ezt megérteni és kellő megvetéssel megítélni.

Mióta a hírlap üzleti vállalat lett, még jobban odatolalakódtak a zsidók, azért zsidósodott el a sajtó, azért kell jól megválogatni a keresztény embernek, hogy milyen lapot tart érdemesnek az olvasásra és a pénzbeli támogatásra.

Városi közgyűlés.

A plebánosi állás betöltése.

A Hehelein Károly praelátus-kanonok lemondásával megüresedett szatmári r. kath. plebánia betöltésének ügye Szatmár város tanácsának hétfői ülésén szerencsés befejezést nyert. Bár a pénteken tartott választmányi ülés a jelölés körül felmerült vitának eldöntése végett szükségesnek mondotta a kultuszminiszter közbelépésnek kieszközölését, a közgyűlés a jelen alkalomra elfogadta alapul a megyéspüspök átiratát s egyhangúlag elhatározta, hogy a város, mint kegyur a káptalan tagjai közül *Benkő József apatkanonokot mutatja be a püspöknek kinevezésre.* A püspöki kinevezés hihetőleg nem fog sokáig késni s így egy régóta vajdó kérdés lesz közmegegyezésre elintéztve.

Az új plebános személye, kiváló tulajdonságai és érdemei annyira ismeretesek lapunk olvasói előtt, — hiszen nem régen mu taltuk őt be kanonokká történt kinevezetése alkalmából, — hogy most feleslegesnek tartjuk azoknak megismétlését. Mindenesetre csak önmagát tisztelte meg a város azzal, hogy Benkő kanonokot jelölte a róm. kath. plebánia élére, aki rövid szatmári tartózkodása alatt is már általános népszerűségre tett szert s akinek jövő működése a legszebb reményeket is jogosultakká teszi.

A plebánosválasztást megelőzőleg több ügyet (éjszakai táviró- és távbeszélő szolgálat, vízvezeték, csatornázás, városrendezés) tárgyalta a közgyűlés. Nagyobb vita csak a *Halmi-Bikszádi vasut engedélyezése* körül

fejlődött ki, melynek eredményeképpen szó- többséggel elfogadta a közgyűlés Vajda Károly polgármester azon indítványát, hogy a törvényhatóság, ha már nem tudja meggátolni a konkurrens vasut engedélyezését, legalább eszközöljön ki olyan garanciákat, amelyek a nagy áldozatok árán épített Szatmár-Bikszádi vasut érdekeit megvédik.

A Fűrész Pál halálával megüresedett rendőrnöki állásra *Csizék János* szatmár-hegyi végrehajtót választotta meg a közgyűlés. Az új keresk. miniszter kinevezetéséről szóló leiratot tudomásul vették s a minisztert üdvözölték.

Néhány kisebb ügy elintéztése után az elnöklő főispán a közgyűlést bezárta.

EGY IRÓ NAPLÓJA

V.

október 22.

Vajda János *átlagverseinek* hallatára mindig az az érzésem, mintha kátyus úton, döcögős szekeren mennék vele és ő dadogva mondana hosszú lére eresztett széphistóriákat, a melyekből csak egy-egy sor ragad meg, mert nem tudok az egész lelkeimmel odafigyelni. Kevés számú, de *valóban remek alkotásainak* olvasásakor pedig mindig egy emberföltti nagyságú alakot látok, rettentő izomerővel, bús bikanyakkal, fölségesen keserű titáni kifakadásokkal az ajkán, zengő mellét ököllel döngötte, valami ember nem járta havas kietlen csúcsán. Ez a másik Vajda János az igazi.

Nagy bünt követtek el vele szemben, hogy maig sem adták ki összes műveit, de még nagyobb azzal, hogy nem juttatták el a nagyközönséghez vékony füzetkékben, tiz-tizenöt verssel az igazi Vajda Jánost. Ha valakinél, úgy nála kiviláglott volna, mennyit nyer a poéta, ha verseit jól megválogatják. A közönségnek nincsen ahhoz türelme, hogy a közepes értékű versek tucatjain átbukdácsolva jusson el egy-egy nagyszerű alkotáshoz. Azért ismerik még ma is oly kevesen Vajda Jánost. De ha valóban színe-java verseihez juthattak volna egyszerre: régen ismernék, szeretnék, csodálnák már mindenek.

Minden nagy poétának két dolgot kellene megérnie legalább közvetlenül a halála után. *A lehető legkurtábbra fogott válogatott kiadást, mely nagyságát ellentmondás lehetősége nélkül bizonyítja és egy teljeset, mely a mélyebben gondolkozókkal megérteti, milyen utakon, mennyi tétovázás, tévedés, kudarc és bukás árán került odáig, hogy örökéletű műveit megalkothatta.*

A jól megválogatott munkákból mindig ki kell tűnnie az *emberföltti embernek*; a szó szoros értelmében vett összes kiadásból pedig a *teljes embernek.* Az első a közönség behódoltatására való, a második pedig kutatók számára kell. Egyedül a kétféle kiadásnak van értelme. Minden másnemű elrendezés ostobaság, vagy sivár üzleti észjárásra valló.

Képzőművészeink mind megérik legalább az egyiket; műtermük lomjai nem kerülnek muzeumba. Klasszikus íróink egyikét-másikat azonban mindig sikerül — isten tudja kiknek — a közönség elől egy-egy tücsökös-bogaras, de mégsem teljes kiadással végképp elzárniok. Vajda János is így járt. És Madách is, a nagy lírikus Madách. Különös tragikumuk, hogy *valóban összes kiadásuk még sincsen.*

október 27.

Abban a budai könyvesboltban, a melyben folyószámlára vásárolok, készséggel mutatnak meg nekem minden beérkezett újdonságot. Kedvemért — pusztán megtekintésre — még meg is hozzátják. Ma is elturkáltam náluk

vagy egy órahosszat. Hogy, hogyan nem, a sok jobb és silányabb újdonság között, kezembe akadt — Goethe. A csak milliomosok számára készült valóban *összes weimari kiadás*on kívül talán egyedül Goethehez méltó Propyläen-Ausgabe első kötete. Összes művei, időrendi sorban. Hogy mit jelent ez az időrendi sor, csak azok tudják megbecsülni, a kik foglalkoznak a lelkek fejlődésével. Negyven kötetnyi — húszezer lapnyi — írása egy óriás szellemnek, nyolc fokozatos crescendóban, a föleszmélés első pillanatától kezdve addig, míg többet nem érzett maga alatt talapzatul a világból, mint a mennyi bármely más nagy szellemnek jutott.

Mennyi tanulság, minő emberstudium, micsoda adalék-bánya a lélek fejlődéséhez ebben a legtekélyesebb példában! Van ehhez fogható életrajz? Éreztetethi biográfus úgy annak az intellektuáliter mindenevő léleknek fokozatosan növekvő produktív energiáját, mint ez a negyven kötetnyi szakadatlan okmány-sorozat, mely az első gügyögéstől a második Faust utolsó soráig olyan, mint egy parányi érből hömpölygő áradattá dagadt folyam, mely minden akadályon keresztülvergődve diadalmasan szakad a végtelen óceánba?

Időrendi sor! Milyen jelentéktelen kérdés azoknak, a kiket csak a remekmű érdekel. És milyen véghetetlen fontos annak, a kit a remekművek alkotásáig jutott lelkek fejlődéstörténete — a legnagyobb szerű ember-tanulmány — izgat.

*

Eszembe jutott, hogy jegyzőkönyveimben van itt-ott szó Goethéről. Föllapoztam egyik legrégebbet. Ma is vallom, a mit akkor vallottam. Ideírom különössége miatt:

Goethe nagy lírikus volt, de hol marad el a lírában Petőfi, a huszonhat esztendő fiú mögött! . . . Nagy dolgokat látott és érzett meg a drámában, de hány közbülső állomás van még tőle — fölfelé — Shakespearig, Ibsenig! . . . Nagyot alkotott a regényben, de hogyan veteledhetnék meg Balzac-kal, Flaubert-rel, vagy akár az első modern regényíróval: Cervantes-szel? . . . Nagy volt az emberek és önmagának ismeretében, de mi az ő önéletírásának „költészet és valóság“-a Cellini vagy Pestif de la Bretonne autobiográfiájának élettől lüktető valóságához képest! . . . Tudományos fölfedezéseket tett és szintana, minden adat-gazdagsága mellett mégis csak pusztá kísérlet a Schopenhaueré, Helmholtzé, vagy Wundté mellett; Topinardhoz, Rankéhoz, Haeckelhez, Westermarckhoz hasonlítva egyszerűen dilettáns az anthropológiában s Schleiden mellett pedig még csak sejtve találgató a növényfiziológiában.

Hogyan magyarázható meg hát Goethe nek az a félelmetesen nagy tekintélye, melylyel első helyet követel magának a világnagyságok pantheonában, ha művészetének, alkotó intellektualitásának minden egyes ágában föltűnültek mások? Hogyan magyarázható meg, hogy hiába látunk a lírában, a drámában, a regényben, a tudományban és az önismeretben túlon túl föltötte nem egynehány, de sok nálánál hatalmasabb alkotó erőt: mégis ő marad a Nagyúr, a megcsorbíthatatlan tekintély, a kit ismernünk kell, a kibe életünkben legalább egyszer el kell mélyednünk, s a kit nem kényseríthetünk szédületesen magas polcáról csak egy lépcsőfokkal is lejjebb szállani? Miért oly megmozdíthatatlan Goethe az ő fenségesen óriás mivoltában, ha nem ő volt a világnak sem legnagyobb költője, sem legnagyobb írója, sem legnagyobb tudósa?

Mert ő volt eddig a világ legintelligensebb szelleme, a *minden emberi érzést és tudást*

felfogni és saját magán keresztülsajtolni tudó leguniverzálisabb elme.

Goethenél szélesebb talapzatról még nem fürkészte senki sem a világot. Az életet sokan látták filozófikusabban, de bölcsebben aligha valaki. És egységesebben sem. Ezért ő a Nagyúr.

november 2.

Ismereteinket izmusokban és lógiákban foglaljuk össze; tudásunk tehát csak az izmusokon és lógiákon túl kezdődhetik.

*

Vannak problémák, a melyeket néhány egyszerű tény jobban megvilágít, mint a legnagyobb okoskodás. Ha kortársaink jelenkori értékelése megdöbbent, gondoljunk három egyszerű tényre. Rafael dicsőségét egy hatalmas tábor Sebastiano del Piombo egekig magasztalásával akarta elhomályosítani; a már pályája delelőjére jutott Goethevel a kezdő Tiecket állították szembe kortársai és Petőfit — Hiadorral, Jámbor Pállal hasonlították össze, Petőfi rovására.

*

Három művésztipus érvényesülési módját könnyű különválasztani. Csak egy szimbolikus tejes lábas kell hozzá. Az első csak a tejfőlnék fog nekirontani; kiverekszi magának és büszkén mázolja be vele a szájaszélét, hadd lássák mindenk, mi illeti meg őt. A második savótejfőlt összehabar, s mint természetes mindennapi italát issza. A harmadiknak csak a savó jut, de beéri azzal is. Vagy azért, mert bölcs, vagy azért, mert tudja, hogy annak, a ki egész életében csak savón tengett, sírjára majd manna-eső hull.

ARANYMISE.

Félszázados áldozópapságának jubileumát ünnepli f. hó 17-én Hehelein Károly prelátnak kanonok.

Az Ur szolgálatában eltöltött 50 esztendő már magában véve is joggal tarthat számot az elismerésre és ünnepeltetésre. De különösen megérdemli az arany jelzőt az olyan szentmise, amely a hivatás lelkes szeretetében, megalkuvást nem ismerő lelkiismeretességben, áldozatos munkásságban átélte félszázadot zár le. A jubiláns prelátnak pedig ilyenek mutatta magát mindenkor, a tanári katedrán és a gimnázium élén, a pasztorációban s a kanonoki stallumban egyaránt.

Az igaz érdemnek tartozó kötelességünket teljesítjük azért, mikor az aranymisés főpap nagyszámu tisztelői és ünneplői sorában lapunk számára is helyet kérünk.

Az, aki ígérete szerint egy ital vizet sem hagy jutalmazatlanul, az az Örök Főpap, nem kételkedünk, meghallgatja a mi kérésünket, bőszégesen viszonozza érdemes szolgál-

jának öt évtizeden át teljesített odaadó munkáját s még sokáig megtartja őt számunkra a korral, az évek súlyával daczó szervezetének teljes aczélosságában, hogy világoskodjék előttünk, mint a jellemerőségek és a munkának az élet vésője által kialakított mintaképe.

Püspöki konferencia. November 9-én volt a herceggimás budai palotájában a püspökkari értekezlet, melyen a püspökök kettő kivételével mindannyian jelen voltak. Szó volt e gyűlésen az ünnepek redukálásának kérdéséről, az egyházművészeti tanács szervezéséről, a lelkeszi kongrua rendezéséről, egy newyorki magyar lelkeszi állás szervezéséről, a bécsi eucharisztikus világkongresszuson való részvételről, a tanítóképzők új tantervéről, a selmezbányai templomrendezési műintézet pártolásáról.

A női Mária-congregatio a nagygyűlésen. Felejthetetlen emlékü lesz az a három nap, a melyet a szatmári női Mária-congregatio 40 tagja három irgalmas nővér és Varjas Endre praeses vezetése alatt Budapesten töltött a congregatio nagygyűlésén. Vasárnap gyönyörű zászlajok alatt résztvettek a Szt. István-bazilikai szentmisén és mély meghatottsággal végezték el a több ezernyi congreganistával a közös szentáldozást. A vidékiek között hatalmas számukkal nagyon föltűntek a mi congreganistáink, mert alig volt vidéki női congregatio, a mely annyi taggal jelent volna meg a nagygyűlésen. A vasárnapi congr. gyűlések és ünnepek mindegyikén résztvettek congreganistáink és megtöltek a gyűlések izzó, lelkesítő tüzeivel. Még bensőbbé és mélyebbé tette e szent napok kegyelemmel teli, örök emlékeit az az ihletre hangoló hely, a hol szállva voltak. Az ország legelkelőbb nevelőintézetében, a gyönyörű berendezésű Sacré Coeur-ban voltak elszállásolva, a hol páratlan figyelemmel és gyöngédséggel találtak. A kiváló apáczarend matereinek anyai, és — az ott nevelődő főhercezkisasszonytól a legfelső osztályok növendékeig — a bennlakóknak testvéri szeretete vette körül congreganistáinkat. Valóban a Szentséges Szív mélységének forró, édes tüzeiben éltek e napok alatt. Mikor pedig az elutazás napján, hétfőn délután az intézet növendékei a fejedelemasszony és a materek jelenlétében egy kedves, a szív bensőségéből fakadó kis ünnepséggel bucsuztak el congreganistáinktól és mind egyiket találekony gyöngédséggel nagyon jelentőséges ajándékkal lepték meg, igen nehézzé tették számunkra a válást a felejthetetlenül kedves, szent hangulatu helytől. Könynyekkel szemökben és mélyen meghatott szívvvel léptek ki congreganistáink a Sacré Coeur kapuján. — Tegnap reggel érkeztek meg Szatmárra, hogy a nyert tüzekkel most ők gyujtsanak lelkeket.

Tiltakozások a Barkóczy-hajsza ellen. A szatmári kath. népszövetség f. hó 9-én a Cecil-egylet nagytermében látogatott gyűlést tartott, amelyből kifolyólag üdvözölte Barkóczy Sándor bárót, tiltakozott az őt ért támadások ellen s egyuttal felkérte a kultuszminisztert, hogy kiváló tisztviselőjének meghurcolását akadályozza meg. Hasonló határozatot hozott Bihun Pál salánki gk. lelkes indítványára a nagyszöllősi gk. esperesi kerület gk. papi és tanítói kara f. hó 6-án Tiszaujlakon tartott őszi gyűlésén. E helyen említjük meg a szatmári kir. kath. főgimnázium tanárkarának impozáns tiltakozását a Középsiskolai Tanáregyesület legutóbbi határozatai ellen. Tizenhatan jelentették be kilépésüket az egyesületből.

A tanuló ifjuság a kath. nagygyűlésen. A katolikus öntudatnak örvedetes terjedéséről tesz tanuságot az a folyton fokozódó érdeklődés, amellyel ifjuságunk társadalmi mozgalmaink iránt viseltetik. A jelenleg Budapesten folyó kath. nagygyűlésre, elsősorban a kongregációk gyűlésére, tekintélyes számmal mentek fel úgy a kir. kath. főgimnázium, mint a nőképző intézet s a papnevelde növendékei közül. A 11 teologus számára megyés püspökünknek 200 koronás, Lessenyey Ferencz prelátnak szintén 200 koronás és Hehelein Károly prelátnak 100 koronás adománya tette lehetővé a mindenképen tanulságos pesti utazást.

Az ügyvédi kamarából. A szatmár-németi ügyvédi kamara választmánya legutóbb tartott ülésén dr. Jósits Miklós és dr. Szabó János ügyvédek Nagykaroly, dr. Stoll László, dr. Troplovits Imre ügyvédek Nagyánya, dr. hadadi Kovács Zoltán és dr. Barbul Illés Károly ügyvédek Szatmár-Németi székhellyel a kamaránál vezetett ügyvédek névjegyzékébe; míg dr. Tót Gábor, Cserényi Ignác, Krausz Zsigmond, dr. Uray Endre Géza, dr. Szabó Gábor ü. j. dr. Kovács Kornél, Sylveszter Szeman Andrást az ügyvédek névjegyzékébe bejegyezte; — Papp Béla nagykarolyi ügyvéd az ügyvédek névjegyzékéből; dr. Ganzfried Bertalan, Papp Sándor, dr. Weisz Izrael, dr. Kösztenbaum Manó, dr. Eötvös Dezső és dr. Kaszta Sándor ügyvédjelöltek pedig a jelöltek névjegyzékéből törülte.

Fizetéseképtelenség. A bécsi hitelezői védőegylet Stark H. helybeli kereskedő czég fizetéseképtelenségét bejelentette.

Közigazgatási bizottsági gyűlés. Szatmárvármegye közigazgatási bizottsága f. hó 10-én tartotta rendes havi ülését Csaba Adorján főispán elnöklété alatt. Az alispáni jelentés szerint a közbiztonságban különösebb intézkedést igénylő eset nem fordult elő. Utlevelet kért 203, nyert 189, visszatért 98 egyén. — Vármegyei tiszt főorvos jelentése szerint fertőző betegségekben fellépett a vörheny és ronesoló toroklob Kocsordon, Kékesoroszfaluban, Nagysomkuton, Nagykarolyban, Szaniszlón, Nagyányán és Felsőbányán, melyek tovaterjedésének meggátlása iránt az intézkedést megtette. — Bodnár György kir. tanfelügyelő jelentését „Iskola” rovatunkban közöljük. — Az ügyészség jelentése szerint október hóban letartóztatva volt 289 férfi és 39 nő, szabadult 257 férfi 36 nő, letartóztatva maradt 30 férfi, 3 nő. Közgazdasági előadó úgy a gazdasági helyzetről, mint az állategészségügyről kedvező jelentést tett.

A vármegyei tisztviselők mozgalma. A vármegyei tisztviselők f. hó 8-án országos értekezletet tartottak Budapesten, mely alkalommal tisztlegtek a belügyminiszternél, a ki a küldöttségnek megígérte, hogy a 30 százalék drágasági pótlék megadását támogatni fogja, valamint ígéretet tett arra nézve is, hogy a status rendezése alkalmával a vármegyei tisztviselők fizetését is rendezni fogja úgy, mint az állami tisztviselőké.

Tuberkulózis. A magyar birodalomban 1911. február havában gümőkórban elhalt 8194 egyén; e számban Szatmárvárm. 176 és Ugocsavármegye 40 halálessettel szerepel.

Házasságok. Szegedy Gábor, Szegedi István és Kölesey Ida fia egybekelt Böszörményi Ilonkával, néhai Böszörményi József és Szeőke Kata leányával. — Dr. Pirkler Ernő városi első aljegyző házasságot kötött Visky Károly nyug. kuriai bíró leányával, Ellával.

Az adóhivatal építési ügye. A kir. adóhivatal építési ügye mindinkább közeledik a megvalósulás felé. A nagykarolyi kir. pénzügyigazgatóság a pénzügyminiszter uta-

Megjelent a Pázmány Képes Naptár az 1912. évre

számos képpel, dus tartalommal. 1 példány ára 60 fillér. Tömeges megrendelésnél jelentékeny árkedvezmény.

sítására, az új adóhivatal építése iránt 169088 kor. 51 fill. kiküldési ár mellett az árlejtést kiírta s az árlejtés határideje f. évi december 7. napjára tüzetett ki.

50 éves jubileum. Lipezky Elek a németi részi gör. kath. egyház kántora és évtizedeken át volt tanítója szombaton ülte kántor-tanítói működésének 50 éves évfordulóját.

Sajtóvásárnapi gyűjtés. Az október 8. vasárnapján a kath. sajtó céljaira tartott gyűjtés a beregi esp. kerületben 173.32 K-t, a központi kerületben 62.12 K-t és a huszti kerületben 54.87 K-t eredményezett.

Megsemmisített határozat. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter megsemmisítette Szatmárvármegye azon határozatát, amellyel a láposvölgyi vasút segélyezésére 100,000 korona hozzájárulást szavazott meg. Indokul kimondotta a miniszter, hogy a vármegye jelenlegi pénzügyi helyzete ezen nagyszegű támogatást nem engedi meg.

Iskolaépület-megáldás. Örömnépe volt f. hó 12-én, vasárnap a lázári-i rk. egyházközségnek. A szűk és alacsony iskolaépület s tanítói lakás helyett az egyházmegyei hatóság bőséges ajándékából, a hívek hozzájárulásával szép és kényelmes tanítói lakást, a modern igényeknek megfelelő iskolatermet építhetett. A külső színre is szép épület díszre a falunak, dicsősége a tanúgynek, öröme a népnek. Vasárnap áldotta meg e szép iskolaépületet a helyi plébános; jelen volt az ünnepélynél a falu apraja nagyja; nagy figyelemmel hallgatta a tanítás és nevelés nemesítő hatásáról mondott lelkes beszédet, ajánlva azt jövőre is a hívek előszeretetébe, pártfogásába. Vidám zene kíséretében járta körül a néptömeg a falu utcáit; este pedig az iskola javára rendezett bálón a helyi és vidéki közönség oly feltűnő nagy számmal jelent meg, hogy a mulató közönség részére több táncz helyiségről kellett gondoskodni. Volt is fényes eredmény, a bruttó bevétel 428 K 60 f tett ki iskolai célokra. Meghívó jegyeiket Polányi Endre ker. esperes és Veszélovsky Béla építőmérnök 5-5 K-val váltották ki. Fogadják köszönetünket. Az iskolaépítés céljaira adott több ezer korona nagylelkű adományért a főtiszt. egyházmegyei hatóságnak ez uton is köszönetét fejezi ki a hálás hitközség.

Barkóczy mellett. A kath. Népszövetség nagybányai szervezete lelkes hevülettel tiltakozott a báró Barkóczy Sándor személyét s közvetve a katolicizmust sértő szabadkőműves aknamunka ellen. Tiltakozó határozatát következő formában küldötte meg Zichy János gróf kultuszminiszternek: „A kath. Népszövetség nagybányai értekezlete, amidőn teljes szívből elítéli a vallástalan irány képviselőinek br. Barkóczy Sándor min. tanácsos személyében a köz-tisztviselők vallásos meggyőződése ellen irányzott igaztalan támadásait, mely tiszteltetlennel üdvözli Nagyméltóságodat és arra kéri, méltóztassék a kormányhatósága alá tartozó tisztviselőknek és tanszemélyzetnek vallásos meggyőződését és szabadságát erélyesen megvédelmezni“.

Kerületi gyűlés. A nagyszőlősi esperesi kerület gk. papi és tanítói kara f. hó 6-án Tiszaujlakon tartotta őszi gyűlését Szabó Eumén esperes elnöklésével. Az egyházi és tanügyi tárgyak letárgyalásai után megbeszélte a gyűlés az új magyar püspökség felállításának ügyét is, amit helyesel.

A miniszter köszönete. A v. és k. miniszter Nedeczey János uradalmi tanácsosnak a munkácsi internátusi növendékek részére juttatott 500 koronás adományáért elismerését és köszönetét nyilvánította.

Arany az Avasban. Az Avast ma-holnap aranyos Avasnak fogják hívni. A Mike északkeleti oldalában ugyanis dustartalmu arany- és ezüst érczet találtak. A fúrásokat nagy erővel folytatják.

Államsegély. A belügyminiszter Mezőterem közbirtokosságának legelőjavítás céljaira 1600 korona államsegélyt adományozott.

Halálozások. Bay István nyugalmazott kapitány Szinerváralján meghalt. — Nagy Dániel, a csengeri járás v. főszolgabírája Angyaloson meghalt.

Titokzatos haláleset. Dorner Ignác eszanósi lakost f. hó 2-án lakása udvarán eszméletlen állapotban találták. Azt hitték, hogy a korcsában volt és hazamenet rosszul lett. Családja egy nagykarolyi orvost hívott ki hozzá, aki agyszélhűdést konstatált. Dorner 4-én meghalt. A halál után nyomban suttogni kezdtek a faluban, hogy Dorner nem természetes halállal mult ki és a szállongó hírről a csendőrség jelentést tett a nagykarolyi járásbírósnak, amely elrendelte Dorner hullájának felboncolását. A boncolás a hullán több sérülést és egy 9 cm. hosszú koponyatorést állapított meg. Kétségtelen, hogy gyilkosság esete fog fenn. A titokzatos ügyben a nyomozás lázasan folyik.

Áthelyezés, kinevezés. Németh Béla tanárt Nagybányáról Kassára helyezték, Nagybányára pedig dr. Hoos Ferenc tanárt Veszprémből. — A belügyminiszter Kilb Gyula dr. min. segéd fogalmazó beregi főispáni titkárt miniszteri fogalmazóvá kinevezte. — Láncey Géza beregszászi törvényszéki jegyző berendeltetett a kassai kir. ítélőtáblához.

Esküvők. Néhai Szieber Ede főigazgató leányát Szieber Mariskát, az ungvári róm. kath. templomban vezette oltárhoz Ambrosch Béla, ipolysági törvényszéki jegyző. — Kabay Ferenc városi írnok, egybekelt Gindele Emmával Nagykárolyban. — Komáromy István szatmári mészáros iparos egybekelt Felsőörsön Tolnay Violával. — Komlóssy József nagysomkúti járási számvevő egybekelt Nagykárolyban Medvey Ede leányával, Ilonával.

Képviselői beszámoló. Gróf Károlyi József a nagykarolyi kerület képviselője e hó folyamán beszámolót fog tartani Nagykárolyban.

A nagybányai járvány. A járvány ismét erőre kapott Nagybányán. A mult héten ugyanis ismét 6 megbetegedés történt, a minek következtében a polgári iskolát újból bezárták és az elemi iskola megnyitása is elhalasztatott.

Eljegyzések. Riedl Gyula szatmári törvényszéki albiró eljegyezte Budapestről Szávost Ilonát. — Nagy Leonkát, nagybányai Nagy Lajos ügyvéd leányát eljegyezte Nagy Lajos técsői járásbírósi tisztviselő. — Bozga Gyula oláhgyürüsi tanító eljegyezte Füst Annuskát, Füst Viktor városi pénztári ellenőr leányát.

Új kamarás. A király péchujfalusi Péchy László mátészalkai főszolgabírónak és földbirtokosnak a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta.

Huszt új vásárnapja. A kereskedelmi miniszter megengedte, hogy Huszt községben pénteken tartott heti vásárok szerdán tartásának meg.

GÁL JENŐ mérnöki irodáját Bercesényi-utca 33. szám alá helyezte át. Telefon szám 189.

1. Miért gyógyulunk Máriavölgyön?

2. Mert Máriavölgyön a parádi, bikszádi, gleichenbergi, karlsbadi, seltersi, emsi, bártfai gyógyvizeknek valóságos hasonmása van.

3. Máriavölgyi vizek a legkellemesebb, legüditőbb italt szolgáltatják.

4. Máriavölgyi ásványvizet 7/10 literig 6 fillérért tölt bérmentve érkező tiszta üvegekbe a Fürdőigazgatóság.

Pályázati hirdetések egyszeri közlésének díja 5 K

Hivatalos rész.

A szinfalusi (Szatmármegye) rk. II-od tanítói állásra pályázat hirdettetik.

Az állás javadalma:

1. Kétszobás lakás, konyha, kamara s kertilletmény.

2. A hitközségtől évi 100 kor.

3. Államsegély évi 900 kor.

Kötelessége az ismétlő iskolát díjtalanul tanítani s szükség esetén a kántort díjtalanul helyettesíteni. Fölszerelt kérvények nov. 25-ig Láng Ferenc esp. reshez küldendők Erdődre.

Kedves Tanítótestvéreim!

A „Heti Szemle“ 42-ik számában „A kiéheztetett tábor“ cím alatt egy igen érdekes, tanulságos és minden tekintetben megszívlelni való cikket közölt Gaál kollegám. A cikk szólt a hitvallásos tanítóknak megérdemelt, — de az államtól érthetetlen okokból eddig nem méltányolt, el nem ismert anyagi állapotának jogos és törvényes javításáról. A bennünket megillető jogos állapotnak eléréséhez az egyesülés erejénél fogva az új tanítói egyesület létesítésére hívott fel bennünket a cikkíró!

Nem óhajtok-e sorokban szólni az egyesület szükségességéről! Hiszen annak fontosságát ti magatok olyan jól tudjátok és érzitek! De mert a cikk nem új, hanem valami régi szomorú és fájdalmas történetet hozott felszínre, amelynek gondolatára mi már oly sokat sóhajtunk, hatása alatt pedig nyugunk és mert ilyen irányban jó magam egy pár év előtt szintén intéztem e lap hasábjain néhány felhívó szót hozzátok, azért óhajtok most is ezen kérdéshez szólni és az egyesület létrehozásához szükséges alapozó gondolatnak a lelkünkben való kiváltásáról valamit megjegyezni.

Valami nyílt seb a mi helyzetünk kedves Tanítótestvéreim! Régen sajog! És bárhogyan töröm rajta a fejemet, nem találok reám más orvosságot, mint a Szatmáregyházmegyei rk. néptanítói egyesület megvalósítását. Ez lehet csak a mi eddig mellőzött anyagi életünknek a törvényesen és lojális szempontból megérdemelt előmozdítására egyedüli hatékony vérkeringése és a nyugodt, de biztos fejlődésnek, célhozjutásnak egyetlen egészséges életfeltétele. Ebben az egyesületben van számunkra az a benső, láthatatlan erő, amely éltető nedvkeringéssel összhangba hozza a különálló és talán a nemtörődömségre hajló, törekvő részeket!

Hogy tehát a mi állapotunkban sorvasztóbb helyzet be ne következék, — hogy ebből az anyagi állapot mellőzéséből és a mi nemtörődömségünkben a részünkre esetleg erkölcsi romlás be ne álljon, mert az élet példái bizonyítják, hogy az első igen sokszor maga után vonja a leggyászosabb bukást is, — azért értsük meg és fogjuk fel már egyszer a saját elhullatott, megronesolt titkos erőnket az egyesületben!

Ha mi magunkhoz méltóan meg akarjuk becsülni belyzetünket, nincs más mód, mint a 42 ik számban leközlött cikkíróknak egészséges ajánlatát az egyesületre vonatkozólag mihamarabb működő életté, tetté valósítani, mert bizonyos az, hogy az együttes erővel egy ezélt könnyebb elérni és megvalósítani, mint szétforgácsolt erővel.

Örömmel olvastam e lap hasábjain, hogy az Ung-Beregmegyei egyesület megkereste a Szatmár-Ugocsa megyeit, hogy egyesületünkkel óhajt összeolvadni egy közös Szatmáregyházmegyei Egyesületbe. Erre azt mondom: hogy addig üsd a vasat, amíg meleg. Sürgősen kell tehát az egyesületet szerveznünk!

Szerény véleményem szerint az összeolvadást így lehet megoldani: Szatmáregyházmegyének minden esperesi kerülete küldene ki kebeléből egy-két képviselőt, ezek még az év folyamán Szatmáron értekezletre gyülnének össze, ahol a módozatokat megbeszélve megalakíthatnák megyés püspök urunk Ó méltósága fővédnöksége alatt a „Szatmáregyházmegyei rk. néptanító egyesületet“.

Itt most az alkalom, ragadjuk meg s siessünk ezt a *szétosztott hatalmas tábor* egy testté koncentrálni s akkor oly erőt fogunk nyerni, hogy a munka kitartással meg fogja hozni gyümölcsét és a gyümölcs édes lesz már csak azért is, mert a mi rejtett erőnkkel óhajtuk megteremteni!

Ezek után azt hiszem, hogy egyházmegyénk rk. tanítói között egy sem lesz, ki egy szívvel és egy lélekkel ne óhajtana az egyesülést.

Fel tehát a tömörülésre! Fogjunk tehát a munkához! Hogy ez úgy legyen, adja Isten!

Láng Pál.

Jubileumi díszgyűlés. A nagykarolyi rkath. esperesi kerület Tanítói-köre 25 éves fennállásának emlékére f. hó 23-án Nagykarolyban az elemi fiúiskola nagytermében díszgyűlést tart, melyen Boromisza Tibor megyés püspök ur is résztvesz. A gyűlés tárgysorozata a következő: 1. *Himnusz*, éneklí a nagykarolyi dalegyesület. 2. Ünnepi megnyitó, mondja a megyés püspök ur. 3. Az egyesület 25 éves története, előadja Schmiéd Ferencz, egyesületi jegyző, esomaközi kántortanító. 4. Oda. Irta Horváth Jenő, szavalja Skrabatovits Endre, szaniszlói tanító. 5. Álláspontunk a modern-tanítói irányzatokkal szemben, előadja Szepacher Ferencz, egyesületi alelnök, esomaközi tanító. 6. Zárószó. 7. Szózat, éneklí a nagykarolyi dalegyesület. A díszgyűlést megelőzőleg d. e. 9 órakor a Püspök ur szent misét mond. A gyűlés után pedig déli 1 órakor társas ebéd lesz a „Magyar Király“ szállóban.

Szatmármegye iskolái októberben. A novemberi közigazgatási bizottság ülésén Bodnár György kir. tanf. megtette havi jelentését, a mely szerint mindama iskolákban, amelyek betegség miatt zárva nincsenek, zavartalanul folynak az előadások. Jelentette, hogy megtette az intézkedéseket, hogy egyes helyeken az analfabéták oktatást nyerjenek és hogy népies ismertető előadások tartassanak. Állami iskolák engedélyeztettek 1912. évre Szaniszló, Réztelek, Szamosborhid, Kányaháza, Kismajtény, Jeder és Komorán községeiben. Érendrederen állami iskola ezúljaira 20.000 K költséggel telket vásárolt. Végül jeleuli, hogy Ópályiban 2 tanerős községi, Fehérgyarmaton 2 tanerős izr. iskola nyílt meg.

Uj ifjusági egyesület. Dobóruszkán Somogyi Endre k. tanító kitartó buzgólkodása és fáradozása megalakította a Kath. Ifjusági egyesületet.

Ahova feljárni is bajos . . . A sikárlói legmagasabb hógyeu termett kitűnő sikárlói bor egy félliteres butelia az üzletben idei 20, tavalyi 30 krajczár. Saját töltésű 4 éves sikárlói peesenye-bor „Hungária gyöngye“ ezímen egy butelia 50 krajczár. Házhoz vive sikárlói bor egy félliteres buteliában idei 16, tavalyi 20 krajczár. Peesenye bor egy félliteres buteliában 25 kr.

**Ha olesó és jó lisztet akar venni,
Ha friss, jó fűszert akar olesón venni,
Ha tisztánkezelt olesó s jó bort akar
Ha jó festék- és lakkárut (inni,
akar használni; úgy keresse fel**

Lindenfeld & Domokosné
legolesóbb fűszer és vegyesáru üzletét
Szatmáron, Deák-tér 27. sz.,
báró Vécsey-ház. — Telefon 274. sz.
és Árpád-u. 22. Telefon 275. sz.

Kapunyitás.

A színházat általában előkelő helyre szokták tenni a művelődés tényezőinek sorában. És méltán. Mert a nézőre nemcsak a szó hatalmával, hanem az ének és zene, ugyszintén a lehetőség szerint híuen utánzótt miljó együttes varázsával hat, tehát rendelkezik mindazon eszközökkel, amelyeknek segítségével az *élő való-ság* illuzióját keltheti. Ez adja magyarázatát annak, hogy miért igyekszik minden kulturirányzat munkatársai közé szegődtetni a színművészetet; de indokolja egyuttal azoknak féltő gondosságát, akik az erkölcsi törvényeknek szigorú szemelött tartását a színházról fokozottabb mértékben megkívánják.

Az emberi természet hajlandó az illuzióra és hajlandó az általánosításra. És egy cseppet sem tuloz az az állítás, hogy a színpad, ha rossz irányba téved, hosszú évek munkájával felépített erkölcsi világot képes rövidesen megíngatni és romba dönteni.

Ebből a perspektívából nézve a színpadot, nem sok okunk van örülni a színházi szezon megnyitásának. „Az *ártatlan Zsuzsi*“ című operette, amellyel Heves Béla társulata előadásainak sorát szombaton megnyitotta, olyan léha, olyan szemérmetlen erkölcsi világnézetnek a harsonája, amelynek minden hangja arculcsapása a keresztény morálnak. Ha továbbra is ilyen pedagógiával traktálja városunk közönségét a színgazgató — amit a darabnak vasárnap és hétfői megisméltése után joggal sejt-hetünk — akkor Szatmár erkölcsi hamarosan vetekedni fognak a Lipótvároséival.

Igazságtalanság volna azonban ennek az erkölcstelen operettnek a színrehozásáért egyedül Heves igazgatót okolni. Ő utóvégre is egy színtársulatnak a feje, kenyéradó gazdája, amely színtársulat élni akar. Arról pedig nem ők tehetnek, hogy legjobban az *ilyen* darabok előadásából tudnak megélni.

A közönség itt a hibás elsősorban, amiért csak az éfítja előadásokért lelkesedik és csak ilyenkor töli meg a színházat.

Maga az előadás kiválóan sikerült volt. A színtársulat tagjai között sok igazán tehetséges erő van. Az első előadásokban különösen Aradi Aranka, Baróti, Balázs és Heltai jeleskedtek; de a legnagyobb sikert mégis Radócz Feri aratta. Taps, kihívás, ujrázás bőven volt, ami, sajnos, még hosszú életet jósol az „Ártatlan Zsuzsi“ nak.

A heti műsor a következő:

Szerdán „Utánam.“
Csütörtökön „Czigány szerelem.“
Pénteken és szombaton „Az ezred apja.“
Vasárnap délután „Az obsitos“ este „Az ártatlan Zsuzsi“.

A „Pázmány Képes Naptár“ heted-szer jelent meg pompás, színes illusztrációkkal és változatos, élvezetesen oktató tartalommal. A nagyon szép kiállítású, gazdag tartalmu naptár kedves szépirodalmi és ötletes humoros részein kívül aktuális kérdésekkel is foglalkozik: a kath. sajtó fontossága, a mult év mozaik-szerű története, a népszámlálás, az ünnepek korlátozása, a szatmári béke, stb. mind helyet talál a mély keresztényi szellemmel szerkesztett naptárban, a melyet a Pázmány sajtó adott ki. A mi egyházmegyénk számára készült ez a naptár, a melynek terjesztésével a papság és a tanítótság a katolikus sajtó és keresztény világnézet ügyének szolgál. A 8 éves ives naptár ára 60 fillér, 25 péld. rendelésénél 44 f., 50 példánynál 40 f., 100 példánynál 36 fillér az ára. Megrendelhető a Pázmány Sajtóban.

„Mi a kongregáció?“ címmel aktualis rópirat jelent meg Bangha Béla jézustársaság: atya tollából. A nagy tudású szerző hiteles adatok alapján meggyőző világozással fejti ki a sokat emlegetett Mária-kongregációk mi-benlétét, czélját és szervezetét. Nyugodt tárgyi-

lagossággal, de azért csattanósan mutatja ki a parlamentben, a sajtóban és másutt a kongregációk ellen hangoztatott vádak alaptalanságát. Pórére vetkőzteti a támadóknak egyfelől tájékoztatlanságát, másfelől rosszhiszeműségét és a katolikusok hitét, önérzetét sértő tolokodását. Kellő megvilágításban részesülnek a Barkóczy „bűnei“ is, valamint az ellene indított hajsza igazi indító okai. Nem tudjuk eléggé ajánlani a szellemesen, előkelően nemes hangon írt s mindenkit meggyőző füzetet. Miután már mindenki, még Kelemen Samu is, hivatottnak érezte magát arra, hogy követ dobjon a kongregációkra, talán ideje volna már azzal is tisztába jönni, hogy voltaképpen mi fán terem hát ez az ördög motollája? A 72 oldalra terjedő rópirat Budapestén (VIII. Mária-utca 25.) jelent meg. Ára 60 fillér.

A „Téli Esték“, Bodnár Gáspár kitűnő néplapjának megjelent a 3-ik száma, a szokott változatos és élvezetes tartalommal. Jobb szolgálatot alig tehetünk a keresztény magyar népnek, mint ha ezt az izig-véríg népujságot megismertetjük vele. Előfizetési ára 4 hónapra 2 K.

A zsidó kérdés Magyarországon. Irta id. Egán Lajos. Esztergom (Buzárovits kiadása, ára 3 K.) Lapunk kiváló munkatársának művéről most csupán a megjelenést regisztráljuk. Ismertetésére még visszatérünk.

A fejét törő.

Ez a sympathikus látogatója szerkesztőségünknek ismét föltűnt a napokban.

Halványan, szenvedőn lépett be hozzánk és szóltanul fejére mutatott.

Mély részvétellel láttuk, hogy megint a fejét törte. Óriási zuzódások voltak rajta. Több hónapig kellett dolgoznia a fején, hogy akkora törést sikerüljön produkálnia. A törés két decziméternyi volt.

— Gyógyítsuk? — kérdeztük megindultan. Bólintott.

— Mi hát a baj? — faggatjuk az össze-tört fejt.

— Nem értem a *Peking*-et és a *Szmoking*-ot. Csak — és itt busan sóhajtott — a *Nanking*-ot értem egyedül.

Kettőt nem ért, tehát ezért két decziméter a törés, állapítottuk meg magunkban. És tovább is megindult részvétellel néztük a fejtörőt.

— Mert hogy lehet, hogy a kínai térképen is, meg a szabóműhelyben is ott van a *Nanking*, de a *Szmoking* már csak Inglik sok kifizetetlen számláján szerepel és Khina térképén nem; a *Peking* pedig egyedül a geographia tudósai előtt ismeretes, és róla semmit sem tudnak Inglik segédjei? Oh, hogy lehet ez? — jajdult föl a fejtörő szivettépő hangon.

— Ön téved — mondtuk merészen és megtépett szívvel. Mert *Peking* igenis egyaránt foglalkoztatja a kínai forradalom és a tú rettenthetetlen harcosait. *Pekinget* nemcsak a térképeken, de a pék testeken is föltalálhatja, mint szabó remeket. De, alsóruha lévén, Inglik nem készít — *pékinget*.

A merészség hatott, az egyik decziméter törés eltűnt a kétségbeesett töprengő zuzott fejtéről.

— És a *Szmoking*? — kérdezte nekividámódott reménységgel.

— A *Szmoking*? — mondtuk még merészebben. De, hogy is keresheti ezt *most* China térképén, mikor ott forradalom van? A köztársaságiak mindent elpusztítottak, a mi a császársággal összefüggésben van, tehát a *Szmoking*-ot is, mert a *szmoking* — *udvarképes* ruhadarab. Hát persze, hogy először is ezt semmisítették meg a republikánusok. Igenis, kivágták a térképekből, sőt — folytattuk még vakmerőbben — legelőször *Szmoking* városát dulták föl; eltörölték a föld színéről. A *Szmoking* ezentul, mint muzeumi ritkaság, már csak a szabóműhelyekben található föl.

A másik decziméter is begyógyult. S a fejtörő boldogan távozott.

Belső munkatársak:

HARASZTHY BÉLA dr., MERKER MÁRTON dr. és UHL KÁROLY dr.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

ÉRTESÍTÉS!

Gyermekjátékok, üveg- és porcellán-edények, elegáns sétatöbök, háztartási cikkek nagy választékban kaphatók

A SZATMARI BAZÁRBAN
SZATMÁR, KAZINCZY-UTCZA.

Bertha Károly műkertész
Szatmár, Deáktér 2. sz.

Minden idényben mindennemű
:: élővirág diszmnkák ::
alkalmi-, menyasszonyi-, korszorúslány- és mellsokrok. — Alkalmi-, ravatal- és sírkoszorúk, sírsokrok a legizlésebb kivitelben, jutányos árban pontosan és gyorsan készítettnek.
Vidéki megrendelések különös gonddal elintéztetnek. Park- s kert-rendezések vállaltatnak.
Sürgönczím: Bertha kertész Szatmár. — Telefon-szám 27.

Legszebb kivitelben
tisztít minden ruhaneműt,
gallért, kézelőt

JOÓ SÁNDOR

gőz és villanyerőre berendezett

mű-ruhafestő

vegyészeti tisztító-intézet.
Szatmár, Várdomb-utca 16.

Flóközletek Szatmáron:

Attila-utca 4., (Majeresik-féle ház.)
Kazinczy-utca 21., (dr. Wallon féle ház.)

Blatniczky Fános

elsőrangú kályhás-üzlete.

Lakás:

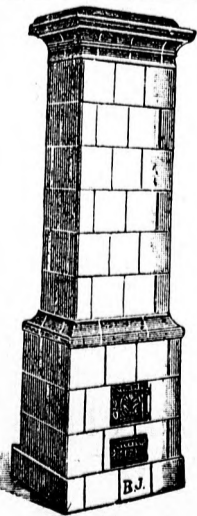
Raktár:

Zrinyi-utca 13. Petőfi-utca 3.
(Komáromy-ház) (Népbank-épület)

A legrégebb kályhás-üzlet Szatmáron.

Fennáll 14 év óta.

Szolid árak.

Készít a lejkényesebb izlésnek is megfelelő mindenemű porcellán és eszerépkályhákat, takaréktűzhelyeket kandallókat, fürdőkádakat és falburkolatot. ::: Ugyanezekből állandóan nagy raktárt tart.

Csakis elsőrangú kályhás munkásokat alkalmaz és minden munkát a saját vezetése alatt végez úgy helyben, mint a vidéken. —

Régi kályhák új szerkezetre való átalakítását jutányos árért vállalja.

Pontos kiszolgálás.

Ön szép és elegáns ruhában bluzokban

csak akkor járhat, hogyha

SPITZ BÉLA

női s urí divatáruházában
SZATMÁR-NÉMETI,

HÁM JÁNOS-UTCZA 1.
színház mellett

szerzi be. Ismertető jel:

Kékre festett kirakat!

Külön fehérnemű osztály.

Nagy választék:

leányruhákából és kabátkákból.

Bámulatos olcsó árak!
Pontos kiszolgálás!

**Iskolakönyvek,
Imakönyvek,
Folyóiratok,
Diszmnűvek,
Üzleti könyvek,
Könyvtárak,
Albumok**

kötését és aranyozását, ugyszintén rajzok kasírozását, passepartouk, papír-reklámlablák aranyozását, pontos és tartós kivitelben, szolid árak mellett készít

Gárdos Ferencz

könyvkötészete

Szatmár-Németi, Deáktér 7.

Halmi-ház.

A f. évi szatmári kiállításon jó munkáért **BRONZÉREMMEL** kitüntetve

Legnagyobb nyeresemény 600,000 márka.

A nyereseményért az állam felelős.

Szerencse - jelentés !!

Meghívás a nyeresemény kilátásra, mit a Hamburg városa által garantírozott nagy sorsjáték rendez, melyben

9 millió 841.476 márka okvetlen nyeresésre kerül.

A nyeresemények ezen sorsjátéknál a következők: a lehető legnagyobb nyeresemény szerencsés esetben 600,000 márka.

nyeresemény á	nyeresemény á
1 560,000 márka	1 300,000 márka
1 550,000 "	1 200,000 "
1 540,000 "	1 100,000 "
1 530,000 "	1 60,000 "
1 520,000 "	1 50,000 "
1 515,000 "	1 45,000 "
1 510,000 "	1 40,000 "
1 305,000 "	1 30,000 "
1 303,000 "	1 20,000 "
1 302,000 "	1 15,000 "
	1 10,000 "

Az egész sorsjátékban, mely 7 osztályból áll, 100,000 sorsjegy játszik, melyek közül 48,405 nyeresemény és 8 nagy jutalom lesz: kisorsolva, a mely szám körülbelül az összes sorsjegyek felét képezi és így minden második sorsjegy nyer.

A lehető legnagyobb nyeresemény szerencsés esetben, az első osztályban 50,000 márka, mely a hetedikben pedig 600,000 márkára emelkedik.

Egy egész eredeti sorsjegy 6 márka, azaz 7.— K
Egy fél " " 3 " " 3.50 "
Egy negyed " " 1.50 " " 1.75 "

A következő osztályokra való befizetések, valamint a pontos nyereseményjegyzék, a hivatalból kiadtt és a város czimorjével ellátott játéktervezetből tudhatók meg, amelyet kívánatra ingyen és bérmentve előre beküldök.

Mindenki, aki résztvesz a sorsjátékban, a húzás megtörténte után azonnal, minden felszólítás nélkül kap egy hivatalos jegyzéket.

A nyereseménypénzeket én fizetem ki és küldöm el a legnagyobb pontossággal és legnagyobb titoktartás mellett.

A közeledő húzás miatt a megbízásokat azonnal vagy legkésőbb **december 14-ig** a legnagyobb bizalommal az alanti czimre kell beküldeni:

Samuel Heckscher senr.,
49 bankháza Hamburg 36.

Itt levágandó.

Megrendelő **Samuel Heckscher senr.**
banküzletének, Hamburg 36.

Küldjön nekem { egész sorsj. á 6.— M. (7.— K)
fél " " 3.— M. (3.50 K)
negyed " " 1.50 M. (1.75 K)

Cim .....
No. 1134.

A pénzt postautalványon küldöm. } A nem
A pénzt utánvételezve. } megfelelő
A pénzt mellékelem. } törlendő.

Buhinszky Sándor

köszörüs-mester Szatmár-Németiben,
a rom. kath. püspöki elemi fiúiskola telkén.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy özv. Komán Jánosné évek óta jó hírnévnek örvendő

☞ köszörüs-műhelyét ☜

folyó évi augusztus 1-től átvettem és azt több nagy városban szerzett tudásommal a n. é. közönség megelégedésére óhajtom tovább vezetni.

Műhelyemben borotva, olló, zseb-, konyha- és asztali kések, érvágó, köpülőző gépek, valamint bádigos és szabó ollók köszörülését jutányos árakban vállalom el.

Készítendő munkákért kívánatra házhoz küldök.

A m. t. közönségnek továbbra is szives pártfogását kérve, tisztelettel

Buhinszky Sándor

köszörüs.

Dahlström Géza
városi kutmester
kultúrasi vállalata
Majláth-u. 9.
— Telefon 233. —
Szivattyúk felszerelését elvállalja.

Őszi és téli idény

beálltával van szerencsém a saját gyártmányu

bőrkeztü áruimat

a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani.

Nálam vásárolt keztükért garanciát vállaltok.
Szakadás esetén díjmentesen kicserélem.

Női glacé keztü, I. minőség, angol varrás, párja 3. — K	
„ „ „ I. „ kívül varrott, „ 2.80 „	
„ „ „ II. „ megbízható, „ 1.50 „	
„ özbőr „ I. „ belül varrott „ 2.90 „	
„ antilop „ I. „ francia varrás „ 4.50 „	
„ „ „ II. „ belül varrott „ 3.40 „	
Férfi kutyabőr keztü, erős, belül varrott „ 2.90 „	
„ bagariabőr „ „ angol varrott „ 3.60 „	
„ özbőr „ „ belül varrott „ 2.90 „	
„ szarvasbőr „ „ angol varrott „ 4.— „	
Férfi és női bélelt bőrkeztük már 2.20 K-tól feljebb. Óriási választék mindenféle kötött meleg keztükben.	

HERCZ SÁNDOR

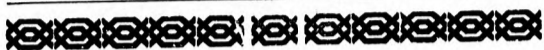
speciális keztü-, fűző- és műköszertárában
Szatmár, Deák-tér 3. (városház mellett.)

Keztük, fűzők mérték után
pontosan készülnek, s tisztaságát és javítását elvállalom.

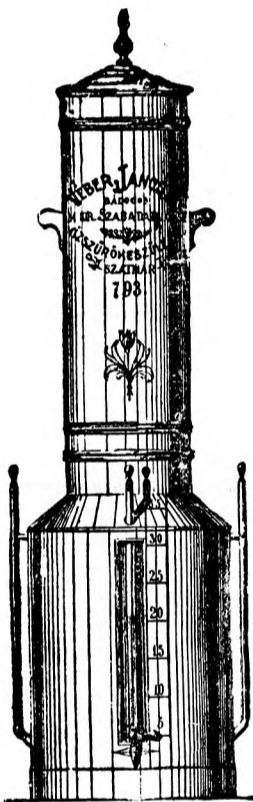
RÉTAY és BENEDEK

egyházi műipar-intézet, oltár- és szószék-építészet
Budapest, IV. ker., Váci-utca 59. szám.

Hazánkban a legnagyobb műfaragó-intézet. Készít: stilszerű oltárt, szószéket, keresztelőkutat, gyónószéket és templompadokat, sekrestye berendezéseket, képkereteket és az összes berendezési tárgyakat mérsékelt árban. — Szent-szobrokat, oltárképeket, keresztúti képeket művészi kivitelben és jutányos árakon szállítunk. — Munkafelvétel céljából készséggel küldjük ki díjmentesen szakértő megbízottunkat. — Vállalkozunk templomok kifestésére és festett üvegablakokkal való ellátására. — Arjegyzéket, költségvetést és tervezeteket készséggel küldünk.

Az egészség fenntartására legfontosabb kellek a tiszta bacillusmentes

IVÓVIZ,

mit úgy érünk el, ha a Weber János-féle szab. és orvosilag kipróbált eredeti vizszűrőkészüléken szűrt vizet használunk. Országszerte el van terjedve, amit több elismerő levél bizonyít. Óvakodjunk a sz. részre be nem vált és rossz anyagból készült utánzatoktól.

Weber János bádigosmester

Szatmár, Árpád-utca 61. szám.

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári szabó.

Hallatlanul olcsó árak!

grammofon, varrógép és kerékpár cikkekben

Groszmann

óras-, ékszerész- és műszer-üzletében

Deáktér 12. sz. alatt

(özv. dr. Török Istvánné házában),

amelyről bárki személyesen meggyőződhetik anélkül, hogy valamit is vásároljon. — Lemezeim legjobb gyártmányu és legszebb felvétel. —

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Szatmári Polgári Takarékpénztár Részv.-T.

Előnyös feltételek mellett folyósít törlesztéses jelzálogkölsönöket 50—65 évig.

A „Hollandi“ Életbiztosító Társaság Főügynöksége.

ALAPTŐKE 600.000 KORONA.

Előnyös kölcsönöket nyújt:

67

Váltókra, értékpapírokra és árukra;
Folyósít jelzálogkölsönöket;
Elvállalja építkezések finanszírozását;

ELFOGAD BETÉTEKET □ 5% □ KAMATOZTATÁS MELLETT.

Üzlethelyiség: Hám János-u., Színház mellett.